

Timo Vornanen tv ym.

Toimenpidealoite vaalirauhan turvaamisesta

Eduskunnalle

Demokraattiset vaalit ovat suomalaisen yhteiskunnan perusta ja parlamentarismin kulmakivi. Vaalirauhan takaaminen kaikin osin onkin ensiarvoisen tärkeää, sillä vapaat ja rehelliset vaalit turvaavat kansalaisten osallistumismahdollisuuden yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Viime vuosina vaalien häirintä on ollut merkittävä puheenaihe, ja vaikka keskustelussa on usein korostunut ulkopuolisten tahojen toiminta, ovat perinteisemmät keinot vaalien häirinnässä jääneet taka-alalle ja niitä siedetään tarpeettoman paljon.

Joka vaalien alla raportoidaan suuri määrä tapauksia, joissa esimerkiksi vaalimateriaalia on turmeltu töhrimällä ehdokkaiden kasvoja sekä tuhoamalla tai varastamalla kokonaisia mainoksia. Lisäksi vaalitapahtumia on häiritty tai ehdokkaista on levitetty valemainoksia. Näitä ei tulisi nähdä pelkästään ehdokkaiden ja puolueiden ongelmana, vaan laajemmin yhteiskuntaan kohdistuvana vaalien oikeudenmukaisen kulun ja kansalaisten oikeudenmukaisen tiedonsaantioikeuden häirintänä. Esimerkiksi vaalimainokset ovat tärkeä osa demokraattista vaalikampanjointia, ja ne tarjoavat äänestäjille tietoa ehdokkaiden ajatuksista ja tavoitteista. Vaalimainosten tarveleminen vaikeuttaa äänestäjien informoitua päätöksentekoa ja vääristää vaalikilpailua, mikäli se kohdistuu erityisesti tiettyjä ehdokkaita tai ryhmiä vastaan.

Nykyinen lainsäädäntö ei suhtaudu riittävällä painavuudella demokraattisten vaalien häiriöttömään kulkuun eikä kykene riittävästi erottelemaan vaaleihin kohdistuvia rikoksia muista. Esimerkiksi vahingontekorikoksen (rikoslain 35 luku) ennalta estävä vaikutus on heikko, eikä se korosta ehdokkaiden vaalimainosten turmelun yhteiskunnallista merkitystä vaalien häiritsemisenä. Tämän vuoksi vaalimateriaalin tarvelemistä tulisi pitää vakavampana tekona kuin muun taloudellisesti samanarvoisen omaisuuden vahingoittamista, sillä demokraattisia vaaleja häiritsemällä se kohdistuu välillisesti koko yhteiskuntaan ja demokraattiseen prosessiin.

Tämän vuoksi on välttämätöntä muuttaa lainsäädäntöä siten, että parannetulla lainsäädännöllä voidaan paremmin turvata vaalirauha sekä säätää nykyistä ankarammat rangaistukset. Siten esimerkiksi vahingonteon kohdistaminen vaaleihin tulisi nähdä tekona, joka kohdistuu koko yhteiskuntaan ja demokraattiseen prosessiin, ja siten käsitellä rikosta koventavana perusteena. Lisäksi olisi perusteltua, että kaikkien vaalien häirintä tulkitaan yleisen syytteen alaiseksi rikokseksi. Tämä antaisi viranomaisille paremmat valmiudet puuttua demokraattisia vaaleja häiritseviin tekoihin ja turvata vaaliprosessin häiriötön kulku. Yleisen syytteen alaisuus korostaisi demokraattisten vaalien häirinnän yhteiskunnallista moitittavuutta ja sen luonnetta demokratian vahingoittamisena. Se, että esimerkiksi vaalimainosten turmelijoita on usein vaikea saada kiinni, ei ole riittävä peruste sietää tilannetta ja säilyttää lainsäädäntö ennallaan.

Toimenpidealoite TPA 31/2025 vp

Kovemmat rangaistukset ja yleisen syytteen alaisuus lisääisivät ennalta estävää vaikutusta ja viestittäisivät selkeästi, että yhteiskunta ei hyväksy mitään toimintaa, joka kohdistuu yhteiskunnan ydintoimintoihin, esimerkiksi demokraattisesti järjestettyihin vaaleihin. Tämä osaltaan vahvistaisi luottamusta vaalijärjestelmään ja turvaisi paremmin kansalaisten perusoikeuden osallistua vapaasti ja esteettömästi vaaleihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vaalirauhan turvaamiseksi.

Helsingissä 11.4.2025

Timo Vornanen tv
Sheikki Laakso ps
Anne Rintamäki ps
Juha Hänninen kok